

TÁC ĐỘNG

CỦA GIẢM THUẾ THU NHẬP DOANH NGHIỆP MỸ ĐẾN KINH TẾ VIỆT NAM

ThS. Nguyễn Việt Phong, ThS. Nguyễn Thị Thu Hương, Lê Thị Ánh*

Lời nói đầu:

Đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) là nguồn vốn quan trọng bổ sung vào tổng nguồn vốn đầu tư đóng góp cho tăng trưởng kinh tế của mỗi quốc gia. Từ khi Luật đầu tư nước ngoài được thông qua năm 1987, Việt Nam đã thu hút được một lượng vốn nước ngoài khá lớn, đóng góp quan trọng cho phát triển kinh tế, đồng thời kích thích xuất khẩu, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, công nghệ và là tiền đề quan trọng cho tăng trưởng của kinh tế Việt Nam.

Mới đây, Luật Thuế sửa đổi của Mỹ đã được thông qua, trong đó thuế thu nhập của doanh nghiệp đã giảm từ 35% xuống còn 21%. Việc phân tích, đánh giá tác động và đưa ra phản ứng chính sách là hết sức quan trọng đối với kinh tế Việt Nam. Câu hỏi đặt ra là dòng vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài của Việt Nam bị ảnh hưởng nhiều hay ít? Việc giảm thuế có thể khiến các nhà đầu tư Mỹ xem xét lại kế hoạch đầu tư tại Việt Nam hay không? Và tác động tổng thể tới nền kinh tế Việt Nam như thế nào?

Nghiên cứu này dựa trên thực trạng thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài của Việt Nam nói chung và của các doanh nghiệp Mỹ nói riêng, từ đó phân tích, đánh giá các tác động có thể xảy ra đến nền kinh tế Việt Nam trong trường hợp chính sách thu hút thuế của Chính quyền Tổng thống Donald Trump phát huy tác dụng.

1. Thực trạng thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài của Việt Nam

Từ khi Mỹ và Việt Nam tuyên bố bình thường hóa quan hệ, ký kết một số hiệp định thương mại quan trọng như Hiệp định Thương mại song phương - BTA, xác lập quan hệ Đối tác toàn diện Việt Nam-Hoa Kỳ (2013), Mỹ đã luôn nhấn mạnh việc sẽ trở thành "nhà đầu tư số một tại Việt Nam". Tuy nhiên cho đến nay, Mỹ vẫn chỉ là nhà đầu tư nằm trong top 10 (đứng thứ 8 năm 2017). Tính đến 31/12/2017 cả nước có 24.803 dự án đầu tư trực tiếp nước ngoài được cấp phép còn hiệu lực, với tổng số vốn đầu tư đăng ký là 319,6 tỷ USD. Số vốn FDI đăng ký của Mỹ chỉ chiếm khoảng 3,1% (với 9,9 tỷ USD), nếu so sánh với các con số đầu tư của các doanh nghiệp Hàn Quốc (78,9 tỷ USD), Nhật Bản (49 tỷ USD), hay Singapore (gần 43 tỷ USD), Đài Loan (31,2 tỷ USD)..., thì các doanh nghiệp Mỹ còn xa mới bắt kịp được.

* Vụ Thống kê Xây dựng và Vốn đầu tư, Tổng cục Thống kê

➤➤➤ NGHIÊN CỨU • TRAO ĐỔI

Tính đến 31/12/2016, cả nước có 477 doanh nghiệp của Mỹ, tăng 22,9% so với năm 2015 (388 doanh nghiệp), và chiếm khoảng 3,4% tổng số doanh nghiệp FDI thực tế đang hoạt động tại Việt Nam. Tuy nhiên, quy mô nguồn vốn bình quân của doanh nghiệp FDI Mỹ lại có xu hướng giảm từ 493 tỷ đồng/1 doanh nghiệp năm 2015, xuống còn 302 tỷ đồng/1 doanh nghiệp năm 2016. Thực trạng cho thấy các doanh nghiệp Mỹ đầu tư vào Việt Nam năm 2016 vẫn chủ yếu là các doanh nghiệp có quy mô nhỏ, chỉ có rất ít doanh nghiệp FDI Mỹ có quy mô lớn¹.

Phân tích một số chỉ tiêu cơ bản của các doanh nghiệp Mỹ cũng cho thấy đóng góp vào khu vực FDI nói chung là rất thấp:

+ *Thu hút lao động*: Các doanh nghiệp Mỹ thu hút được 78,6 nghìn lao động năm 2015 (chiếm 0,61% tổng số lao động của khu vực FDI); năm 2016 thu hút được 92,6 nghìn lao

động (chiếm 0,66% tổng số lao động của khu vực FDI);

+ *Tổng doanh thu bán hàng và cung cấp dịch vụ*: Năm 2015 là 127,7 nghìn tỷ đồng (chiếm 0,84% khu vực FDI); năm 2016 là 141,5 nghìn tỷ đồng (chiếm 0,79% khu vực FDI);

+ *Tổng nguồn vốn*: Năm 2015 là 205,1 nghìn tỷ đồng (chiếm 0,87% khu vực FDI); năm 2016 là 147,6 nghìn tỷ đồng (chiếm 0,53% khu vực FDI);

+ *Đóng góp cho ngân sách nhà nước*: Năm 2015 là 9 nghìn tỷ đồng (chiếm 1,2% khu vực FDI); năm 2016 là 12,8 nghìn tỷ đồng (chiếm 1,49% khu vực FDI).

Biểu 01: Tỷ lệ đóng góp của doanh nghiệp Mỹ vào một số chỉ tiêu cơ bản của khu vực doanh nghiệp FDI năm 2015-2016

Đơn vị tính: %

Các chỉ tiêu	Năm 2015	Năm 2016
Số Doanh nghiệp	0,09	0,09
Số lao động	0,61	0,66
Tổng doanh thu bán hàng và cung cấp dịch vụ	0,84	0,79
Tổng nguồn vốn	0,87	0,53
Nộp ngân sách	1,22	1,49

Nguồn: Điều tra doanh nghiệp 2016-2017

Trong giai đoạn 2015-2016, xuất khẩu của khu vực FDI chiếm khoảng 70% tổng giá trị xuất khẩu của cả nước. Tuy nhiên các doanh nghiệp FDI của Mỹ chỉ chiếm khoảng 2,1% tổng xuất khẩu của khu vực FDI, và chiếm khoảng 1,5% tổng trị giá xuất khẩu

¹ Một số doanh nghiệp FDI của Mỹ có quy mô thị trường lớn như (1) Công ty TNHH CARGILL Việt Nam kinh doanh trong ngành sản xuất thức ăn gia súc, gia cầm có doanh thu đạt 18,8 nghìn tỷ đồng; (2) Công ty TNHH FORD Việt Nam hoạt động trong lĩnh vực lắp ráp ô tô có doanh thu đạt 18,4 nghìn tỷ đồng; (3) Công ty TNHH Kỹ nghệ gỗ Hoa Nét kinh doanh đồ nội, ngoại thất có doanh thu đạt 10,9 nghìn tỷ đồng; (4) Công ty TNHH dinh dưỡng 3A Việt Nam hoạt động trong lĩnh vực kinh doanh sữa có doanh thu đạt 9,8 nghìn tỷ đồng; (5) Công ty TNHH Điện lực AES - TKV hoạt động trong lĩnh vực sản xuất điện với doanh thu đạt 9.1 nghìn tỷ đồng; (6) Công ty TNHH PROTER & GRAMBLE Việt Nam hoạt động trong ngành phân phối hóa mỹ phẩm, tơ giấy có doanh thu đạt 7 nghìn tỷ đồng. Tổng doanh thu của 6 doanh nghiệp này chiếm tới 52,4% tổng doanh thu của toàn bộ 477 doanh nghiệp FDI Mỹ tại Việt Nam.

của cả nước. Trong đó, tổng giá trị xuất khẩu của các doanh nghiệp FDI Mỹ sang thị trường Mỹ cũng chỉ chiếm khoảng 6% tổng giá trị xuất khẩu của toàn quốc sang Mỹ. Giá trị nhập khẩu của các doanh nghiệp FDI Mỹ cũng tương đối thấp, chỉ chiếm khoảng 1,3% tổng giá trị nhập khẩu của cả nước.

2. Đánh giá các tác động tới kinh tế Việt Nam khi Chính phủ Mỹ giảm thuế thu nhập doanh nghiệp (35% xuống 21%)

Dựa trên số liệu tính toán các chỉ tiêu cơ bản của doanh nghiệp FDI Mỹ cho giai đoạn 2015-2016 cũng như tình hình thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài đến thời điểm 31/12/2017 có thể rút ra một số nhận định sau:

Thứ nhất, đóng góp của các doanh nghiệp FDI Mỹ tới kinh tế Việt Nam là rất thấp, do vậy ảnh hưởng tác động cũng không lớn ngay cả trong trường hợp toàn bộ các doanh nghiệp FDI của Mỹ rút về đầu tư trong nước. Hơn nữa trong trường hợp toàn bộ doanh nghiệp Mỹ rút về nước thì cũng sẽ có doanh nghiệp trong nước hoặc các doanh nghiệp FDI của các quốc gia khác sẽ có chiến lược chiếm lĩnh các thị trường xuất nhập khẩu này do quy mô đầu tư của các doanh nghiệp Mỹ không lớn;

Thứ hai, việc Chính phủ Mỹ giảm thuế thu nhập doanh nghiệp từ 35% xuống 21% (giảm tới 14%) nhưng vẫn cao hơn ở Việt Nam ít nhất 1% (mức thuế thu nhập doanh nghiệp ở Việt Nam phổ biến ở mức 20%, một số ngành còn có mức thuế ưu đãi là 10%);

Thứ ba, các doanh nghiệp FDI nói chung và các doanh nghiệp FDI Mỹ nói riêng

đang được hưởng lợi rất nhiều từ các chính sách thu hút đầu tư của Việt Nam như thuế, đất đai..., và đặc biệt là nguồn nhân lực giá rẻ. Trong trường hợp muốn rút doanh nghiệp về nước, các doanh nghiệp Mỹ sẽ phải xem xét và cân nhắc chi phí cơ hội khi chuyển giao tài sản, cơ sở vật chất đã đầu tư vào Việt Nam về Mỹ và kể cả những ưu đãi đang được hưởng tại Việt Nam, đặc biệt là đối với các doanh nghiệp sản xuất;

Thứ tư, với các chính sách thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài của Việt Nam hiện nay như các ưu đãi về thuế, đất đai..., đặc biệt là nguồn nhân lực giá rẻ thì có thể thấy Việt Nam vẫn có thể giữ chân được các nhà đầu tư FDI của Mỹ hiện đang đầu tư và thu hút thêm được các doanh nghiệp khác đầu tư vào Việt Nam;

Thứ năm, chính sách giảm thuế thu nhập của Chính phủ Mỹ cũng có thể hấp dẫn các nhà đầu tư nước ngoài từ các quốc gia khác đang đầu tư tại Việt Nam chuyển hướng đầu tư sang Mỹ. Tuy nhiên điều này cần có thời gian quan sát và đánh giá mới có thể đánh giá được tác động cụ thể tới nền kinh tế Việt Nam.

Tài liệu tham khảo:

1. Tổng cục Thống kê (2016), *Kết quả Điều tra doanh nghiệp 2015-2016*
2. Tổng cục Thống kê (2018), *Niên giám Thống kê 2017*
3. *Tình hình thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài 2016-2017*, từ <<https://dautunucnngoai.gov.vn>>
4. Tổng cục Thống kê (...), *Giá trị hàng hóa xuất nhập khẩu Việt Nam 2015-2017*